

Bemærkninger til lovforslaget

1. Lovforslaget tilsigter at give grundlag for en lettere og billigere adgang for befolkningen til at få dagliglivets retskonflikter afgjort ved domstolene. Tvister om mindre værdier kan som andre retstvister indbringes for domstolene. Retsplejeloven indeholder imidlertid ikke særlige regler om behandlingen af sådanne sager. En lang række af dagliglivets retskonflikter indbringes ikke for domstolene, fordi den forurettede anser domstolsvejen for kompliceret, langsommelig og bekostelig. Risikoen for at blive pålagt betydelige sagsomkostninger til modparten, hvis sagen tabes, afholder endvidere ofte den sagsøgte part fra at fremsætte indsigelse mod sagsøgerens påståede krav.

De gældende fri proces-regler kan ikke fuldt ud imødekomme behovet for at forenkle og billiggøre behandlingen af sagerne. Fri proces for en part medfører således ikke fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger, jfr. retsplejelovens § 333. Domstolsprocessen kunne gøres billigere for parterne ved i videre omfang at give fri proces med beskikkelse af advokat, og omkostningsrisikoen for den tabende part ville kunne reduceres ved en ændring af retsplejelovens § 333. En sådan løsning ville imidlertid påføre det offentlige udgifter, som ville være betydelige og ikke strengt nødvendige.

På denne baggrund har retsplejerådet i betænkning nr. 886/1979 om behandling af sager af mindre værdi ved domstolene foreslået, at der gennemføres særlige regler om behandling af sager af mindre værdi, og betænkningen indeholder et lovudkast til sådanne regler. De foreslåede regler omfatter de fleste byretssager om krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., samt sager, der indbringes for domstolene efter at være afgjort af forbrugerklagenævnet eller et klage- eller ankenævn, der er godkendt af forbrugerklagenævnet. Lovudkastet indebærer navnlig, at dommerens vejledningspligt udvides i de pågældende sager, at udgifterne til sagernes oplysning normalt afholdes af det offentlige, og at en part som hovedregel ikke skal betale sagsomkostninger til modparten. Den sidstnævnte regel skyldes, at det på grund af

udvidelsen af dommerens vejledningspligt normalt ikke vil være nødvendigt for parterne at være repræsenteret ved advokat i de pågældende sager. De foreslåede regler finder alene anvendelse på sager, der behandles ved byret. Efter forslaget har den part, som helt eller delvis har fået medhold ved byretten, og som opfylder den økonomiske betingelse for fri proces i retsplejelovens § 330, stk. 1, nr. 2, imidlertid automatisk fri proces under anke, såfremt sagen er indbragt for landsretten af modparten.

Retsplejerådet har i betænkningen endvidere foreslået, at der som et supplement til de nye indenretlige sagsbehandlingsregler oprettes en for parterne gratis retshjælp på dommerkontorerne. Efter forslaget skal førprocessuel bistand i de af lovudkastet omfattede sager kunne opnås uden hensyn til den rådsøgendes indtægts- og formueforhold. Retshjælpen forudsættes, i det omfang der er tale om egentlig juridisk rådgivning, ydet af timelønnede advokater på dommerkontorerne.

2. Behovet for enkle og billige regler om behandling af tvister inden for forbrugerområdet førte i 1975 til oprettelse af forbrugerklagenævnet, jfr. lov nr. 305 af 14. juni 1974. Efter loven kan forbrugere indbringe klager vedrørende varer og arbejds- og tjenesteydelser for forbrugerklagenævnet eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af forbrugerklagenævnet.

Klageren skal ved indbringelsen af klagen for forbrugerklagenævnet betale et gebyr på 25 kr., som tilbagebetales, hvis klagen ikke bliver realitetsbehandlet i nævnet, eller hvis nævnet giver forbrugeren helt eller delvis medhold i klagen. Udgifterne ved klagenævnsbehandlingen, herunder udgifter til sagkyndige i forbindelse med oplysning af sagerne, afholdes – bortset fra det nævnte gebyr på 25 kr. – af det offentlige.

Indtil videre er nævnets kompetence begrænset til klager vedrørende varer eller arbejds- og tjenesteydelser, for hvilket vederlaget udgør 10.000 kr. eller derunder, ligesom en række enkeltområder er undtaget.